

Statistika je věda, která se pochopitelně nevyhnula ani armádě. Od dob, kdy ještě generálové a maršálové v krajkovém „fíží“ posunovali po bitevním plánu své vojáčky a odhadovali procenta ztrát, chtěli po bitvě – ať již vyhrané nebo prohrané – vědět, do jaké míry byly jejich kalkulace přesné.

Velitele zajímalo nejen kolik vojáků padlo, ale také kteří. Postupně se tedy vytvářel systém identifikace padlých vojáků zavedením vojenských identifikačních známek. I přes zavedení známek však padlo v mnoha válkách, vedených již v moderní době, značné množství vojáků, aniž byla zjištěna jejich identita. Padli často po hrdinských činech a ani nebylo komu symbolicky – byť „in memoriam“ – poděkovat. I proto byla zavedena praxe zřizování národního symbolického hrobu neznámého vojína, který reprezentoval hrob všech těch padlých neidentifikovaných vojáků. Hroby však nejsou většinou jen symbolické. Skutečně obsahují tělo mrtvého vojáka, padlého hrdinskou smrtí, který však nebyl rozpoznán.

Zřejmě první památník tohoto druhu na světě je v Dánsku. Obsahuje ostatky obránce města Fredericia z války se šlesvicko-holštýnskými útočníky, kteří toto město v roce 1849 obléhali. Druhým tohoto druhu v řadě je památník neznámého bojovníka americké občanské války z r. 1866.

Velká válka

Další etapou, a bohužel i značným rozvojem budování těchto památníků, byla 1. světová válka. Britové pohřbili neznámého vojáka jménem všech svých padlých roku 1920 ve Westminsterském opatství a Anglie vyzvala i ostatní národy, aby následovaly jejího příkladu. Nejslavnější hrob z této doby je od roku 1921 ve Francii pod pařížským Vítězným obloukem, kam byly přeneseny ostatky neznámého francouzského vojáka od Verdunu.

Oblouk sám je památníkem za všechny, kteří bojovali za Francii, především v Napoleonských válkách. Monument navrhl Jean Chalgrin v roce 1806, inspirován římským Titovým obloukem, postaveným v Římě na památku císařova vítězství nad Židy v Jeruzalémě roku 70 n.l. Výška pařížského oblouku je 51 metrů a šířka 45 m, což z něj činí druhý největší oblouk v historii. V roce 1919, tři týdny po pařížské vítězné přehlídce na konci první světové války, proletěl francouzský pilot Charles Godefroy obloukem se svým dvouplošníkem. Jelikož byl jeho čin zachycen filmovými kamerami, stal se legendárním celosvětovým symbolem oslav konce 1. světové války. Snad žádný z francouzských vojenských pietních aktů nemůže začínat jinde, než právě u hrobu neznámého vojína pod Vítězným obloukem.

Neznámý vojín v Praze

Také v Československu byl zřízen hrob neznámého vojína s ostatky legionáře padlého u Zborova. V červnu 1922 byla na zborovské bojiště vyslána komise ministerstva národní obrany, která z hromadného hrobu exhumovala tělo jednoho ze 131 Čechoslováků, padlých v této bitvě.

Do protokolu komise pečlivě zaznamenala, které tělo bylo z hrobu vyjmuto. Vzhledem k tomu, že i při ukládání padlých do hrobu bylo zcela určitě spolubojovníky zdokumentováno, kdo na kterém místě pod mohylou leží, bylo poněkud riskantní uvést, že z hrobu byl vyzvednut „...druhý voják ze stany východní“. Pokud by některý z legionářů ve svém archivu našel plánek mohyly se jmény, bylo by po neznámém vojínovi. Exhumované tělo bylo uloženo do cínové rakve. Ta pak zaletována a vložena do rakve dřevěné. Neznámý voják, padlý u Zborova, tak jako zřejmě poslední legionář přijel do své rodné již svobodné země.

Ve speciálním vagonu s čestnou stráží ze svých spolubojovníků byl v červnu 1922 převezen do Prahy. Rakev byla na jeden den vystavena v Panteonu Národního muzea. Pohřební obřady se konaly 1. července. Po nich byla rakev s ostatky uložena v kapli Staroměstské radnice.

Umístění hrobu neznámého vojína v kapli radnice bylo od počátku považováno za provizorní. Hrob však byl na Staroměstské radnici až do roku 1941, kdy ho nacisté zrušili.

Po skončení druhé světové války se o obnovení hrobu neznámého vojína, tentokrát už na Vítkově, uvažovalo v roce 1947. V rámci oslav 30. výročí bitvy u Zborova rozhodlo velení československé armády, že hrob zřídí v nově dokončeném Národním památníku na Vítkově. Obsahovat měl opět ostatky z bezejmenného hrobu československých legionářů od Zborova. Původní ostatky zborovského bojovníka nebylo možno vystopovat, byl údajně Němci vyjmut z obou rakví a zakopán kdesi v Malé pevnosti v Terezíně.

Při žádosti o vyzvednutí ostatků dalšího padlého od Zborova však vyvstal zásadní problém, když sovětské velvyslanectví žádost o převezení ostatků legionáře zamítlo. Představitelé SSSR vnímali československé legionáře mnohem výrazněji jako nepřátele sovětské moci než v roce 1922. Nakonec tedy na tomto pietním místě skončily ostatky jednoho z neznámých vojáků padlých na Dukle. Exhumace jednoho z příslušníků československého vojska v Sovětském svazu z hromadného hrobu na hřbitově ve Vyšném Komárníku se uskutečnila dne 14. července 1949 a v neděli 9. října, v den vyvrcholení oslav 5. výročí bojů u Dukly, byly slavnostně převezeny do památníku. Při té příležitosti se u památníku uskutečnila velká slavnost, které se zúčastnili vrcholní představitelé státu, československé armády a dukelští bojovníci. Tehdejší prezident Klement Gottwald i ministr národní obrany Ludvík Svoboda ve svých projevech zcela pominuli zborovskou tradici a původní hrob neznámého vojína na Staroměstské radnici a zaměřili se výhradně na oslavu Sovětského svazu, J. V. Stalina a komunistického režimu. Ve světě, bohužel, i nadále vznikají tyto hroby – památníky, připomínající na jedné straně hrdinství prostých bezejmenných vojáků, a „pošetilost mocných“ na straně druhé. A tak je v roce 1982 budován hrob neznámého vojína v Iráku a je velmi pravděpodobné, že zbudované budou i další. Otázkou ovšem zůstává, zda v dnešní době – při rozvoji technologií DNA, kdy může být identifikován a ke konkrétnímu člověku přiřazen každý z jeho vypadlých vlasů – ještě bude ještě bezejmenných vojáků.